

2019-09-10

Kommuninvest ekonomisk förening
Medlemmarna

Kapitalutredning

Underlag inför medlemssamråd september 2019

Bakgrund

Under 2018 startade Kommuninvest Ekonomisk Förening (Föreningen) och Kommuninvest i Sverige AB (Bolaget) en utredning kring kapitalbehov, kapitalisering och kapitalmål.

Utredningsarbetet presenterats för styrelserna i Föreningen och Bolaget vid ett gemensamt möte i december 2018 och diskuterades vid medlemssamråden i januari 2019.

Bolaget har beslutat om kapitalmål under hösten 2018.

Därefter har Föreningen haft en fortsatt diskussion om kapitalfrågorna vid styrelsemötet den 2 juli 2019. Då beslutades om inriktningen av det fortsatta utredningsarbetet och vilka frågor som ska tas upp vid de extra medlemssamråden i september 2019.

Tidsplanen för det fortsatta arbetet innebär att vi informerar medlemmarna vid tre extra medlemssamråd 16, 18 och 19 september i Umeå, Hässleholm respektive Stockholm. Resultatet av diskussionen med medlemmarna kommer att presenteras för föreningsstyrelsen vid styrelsemöte den 25 september. Ett slutligt förslag kommer därefter tas fram för ställningstagande inför 2020 års medlemssamråd och föreningsstämma.

Utgångspunkter

Med nuvarande antaganden om kommunernas och regionernas investeringsbehov, Kommuninvests egen utlåningsprognos och ett antagande om en successiv ökning av antalet medlemmar, så kommer Föreningen inom de närmaste åren behöva öka sitt kapital.

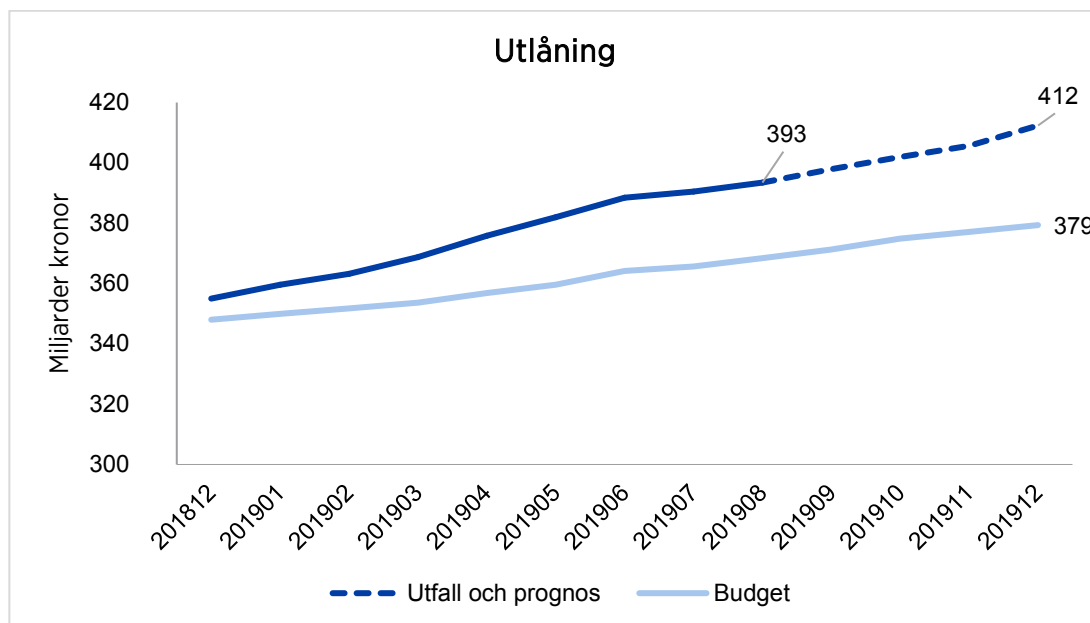
Det beror inte på att verksamheten är ifrågasatt eller att vi har problem – tvärtom. Den ökade utlåningen till våra nuvarande medlemmar och sannolika nya medlemmar leder till att vi behöver kapital för expansion. Den viktigaste orsaken till behovet av expensionskapital är att nuvarande medlemmar lånar mer än vad vi tidigare prognosticerat.

Kommuninvest i Sverige AB (publ). Org nr: 556281-4409. Styrelsens säte: Örebro

Kommuninvest Ekonomisk förening. Org nr: 716453-2074. Styrelsens säte: Örebro

Kommuninvest Fastighets AB. Org nr: 556464-5629. Styrelsens säte: Örebro

Grafen nedan visar budgeterad utlåning, faktisk och nu prognosticerad utlåning för 2019. Utlåningen fortsätter att öka i snabbare takt än tidigare prognoser och under maj månad passerades den prognosticerade utlåningen för helåret 2019. Skillnaden beror på såväl en underskattning av Kommuninvest marknadsandel som av tillväxten i sektorns upplåning.

Bruttosoliditet

Medlemmarna har under åren 2011 till 2018 på olika sätt förtjänstfullt tillfört kapital till Föreningen, vilket möjliggjort expansion av verksamheten och att Kommuninvest har det kapital som är nödvändigt för att gällande kapitalkrav ska uppnås.

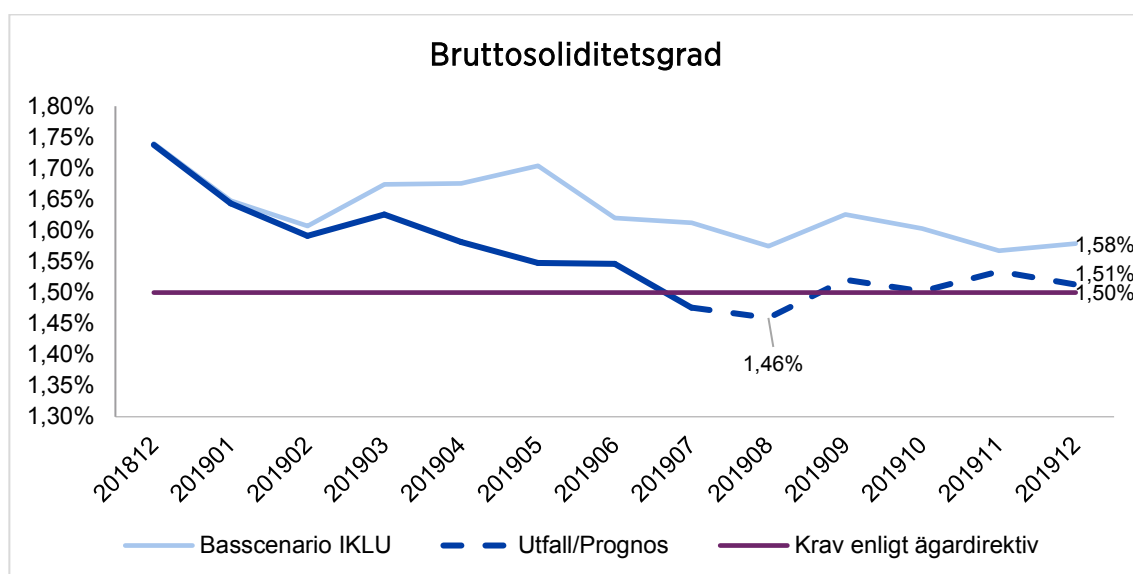
De senaste årens kapitalisering har syftat till att kunna möta framtida förändrade lagkrav såväl från Europeiska Unionen som nationellt. Det nu beslutade lagkravet är av EU fastställt till ett bruttosoliditetskrav på 3 procent för alla Kommuninvests exponeringar, exklusive utlåningen, vilket innebär att Kommuninvest för närvarande med mycket god marginal klarar bruttosoliditetskravet. Vid halvårsskiftet var bruttosoliditeten mätt på detta sätt 8,1 procent. Samtidigt ska Kommuninvest förstås nå alla övriga krav som reglerande myndigheter ställer. Finansinspektionen har i skrivelse till Kommuninvest bedömt preliminärt att Koncernen och Bolaget fortsatt har ett behov av att hålla kapital mot risken för alltför låg bruttosoliditet och inspektionen bedömer att Kommuninvest har ett kapitalbehov motsvarande 1,0 procent i bruttosoliditetsgrad, inklusive utlåning.

Det ägardirektiv som föreningsstämman beslutat överensstämmer för närvarande inte med Finansinspektionens, vilket innebär att ägarna, dvs. medlemmarna i Kommuninvest Ekonomisk Förening har ett högre krav på bruttosoliditet i Bolaget än Finansinspektionen. Ägarnas krav är för närvarande en bruttosoliditet, inklusive utlåning, om minst 1,5 procent.

Finansinspektionens bedömning är preliminär och kommer att övergå i ett beslut under hösten om inte Kommuninvest anför skäl varför den bör vara lägre eller högre.

På grund av stark utlåningstillväxt så har Bolaget i juli 2019 underskridit ägardirektivets krav på bruttosoliditet om 1,5 procent under. Även Koncernen har underskridit kravet på 1,5 procent bruttosoliditetsgrad som står skrivet i Föreningens plan för kapitaluppbyggnad.

Grafen nedan visar den nuvarande prognosen för Koncernens bruttosoliditetsgrad 2019. Den lägsta nivå förväntas inträffa i augusti och uppgår då till 1,46 procent.

Bolagets kapitalutredning

Bolagets principer för kapitalmål är att ha en marginal utöver det högsta av den interna riskbedömningen eller det regulativa kapitalkravet. Detta innebär att Bolagets kapitalbas behöver uppgå till ca 5,8 miljarder, vilket motsvarar en bruttosoliditetsgrad på omkring 1,2 procent vid utgången av 2019. I dagsläget når Bolaget kapitalmålet under de kommande åren.

Principiella frågeställningar för Föreningen

Det finns flera principiella frågeställningar för medlemmarna och Föreningen att ta ställning till i det fortsatta arbetet. Följande områden behöver diskuteras.

- Hur ska Föreningens kapitalmål formuleras?
- Ska förlagslånet avvecklas?

- Hur ofta är det acceptabelt att återkomma till medlemmarna om önskemål/krav på ytterligare kapital?
- Ska insatskapitalet vara en nivå i kr/invånare (med bibehållen skillnad mellan primärkommuner och regioner)?
- Behöver högsta nivån på medlemsinsats ökas för att Kommuninvest ska kunna möta efterfrågan på lån?
- Ska medlemsinsatsens avtrappning vid högre invånarantal tas bort?
- Ska den s.k. återbäringsstrappan tas bort?

Nedan följer en kort genomgång av ovanstående frågor.

Hur ska Föreningens kapitalmål formuleras?

Utgångspunkten för diskussionen om Föreningens kapitalmål är Bolagets kapitalmål. Kapitalmålet för Bolaget är att kapitalet vid varje tillfälle, med en viss marginal, ska överstiga det högsta kravet på kapital som ställs på något av dessa två:

1. Intern bedömt kapitalbehov
2. Kapitalbehov enligt regelverk (här ingår både riskjusterat kapitalbehov och kapitalbehov för bruttosoliditet)

Kapitalmålet som Föreningen fastställer för Koncernen ska vid varje tillfälle säkerställa att Bolagets kapitalmål kan uppnås.

När Föreningen beslutar om kapitalmål för Koncernen så bör kapitalmålet med marginal överstiga Bolagets kapitalmål. Med anledning av detta finns flera frågor att diskutera:

- Hur stor ska marginalen vara?
- Hur ska kapitalmålet formuleras? I kronor, i kronor/invånare eller som ett krav på bruttosoliditet?

Vi återkommer vid medlemssamråden med underlag för diskussion i dessa frågor.

Ska förlagslånet avvecklas?

I november 2010 upptog Föreningen ett förlagslån från medlemmarna omfattande 1 000 miljoner kronor. Huvudsyftet var att efter finanskrisen snabbt höja kapitalnivån i Kommuninvest, i avvaktan på att kapitalet genom medlemsinsatser skulle öka successivt, i samband med nya kapitalkrav från de reglerande myndigheterna.

Föreningen har successivt sedan 2012 fått in kapital genom medlemsinsatser. Det har sedan 2010 tillkommit ca 40 medlemmar som inte fått möjlighet att betala in till det

befintliga förlagslånet. Vidare får det befintliga förlagslånet genom nya regeländringar inte längre inräknas in i kapitalbasen, vilket innebär att det inte fyller den tänka funktionen i kapitaliseringen av Kommuninvest.

Vi förordar därför att det befintliga förlagslånet sägs upp till återbetalning och att samtliga medlemmar som bidragit till lånet, och ej är uppe i full insats, omedelbart erbjuds att använda sin del av förlagslånet för att öka sin kapitalinsats.

Förslag till inriktning: Existerande förlagslån sägs upp och återbetalas till de medlemmar som bidrog till lånet. Dessa medlemmar erbjuds att omedelbart betala in motsvarande summa till Kommuninvest som kapitalinsats.

Hur ofta är det acceptabelt att återkomma till medlemmarna om nytt kapital?

En utgångspunkt för det fortsatta arbetet är att nivån på Koncernens och Föreningens kapital ska vara så hög att Föreningen i normalfallet har en ordnad och förutsägbar process för anskaffning av kapital. Det innebär att medlemmarna ska ha tillräckligt med tid för att nödvändiga politiska processer lokalt och regionalt. Det innebär att beslutstidpunkterna ska anpassas till kommunernas och regionernas berednings- och beslutsprocesser avseende budget för det eller de kommande åren.

Inriktningen är att inte återkomma med beslut om kapital alltför ofta och att en rimlig avvägning är att återkomma i frågan för beslut en gång per mandatperiod. För att det ska vara möjligt att föra en diskussion med en nyvald styrelse efter ett ordinarie val är vår bedömning att det inte är lämpligt att besluta om kapitaltillskott på den första föreningsstämman efter ett val, utan året därpå, dvs 2020, 2024 osv.

Förslag till inriktning: Vid föreningsstämman året efter att en styrelse blivit vald efter ett ordinarie val beslutar föreningsstämman om kapitalplan och ägardirektiv som innehåller eventuellt krav på tillskott att nytt kapital från medlemmarna och kapitalkrav på Koncernen och Bolaget. Första gången detta sker är 2020 och därefter vart fjärde år. Tanken är att beslutet formuleras som en inbetalningsplan under de fyra åren som beslutet avser. Första inbetalning sker i processen året efter stämmobeslut.

Ska insatskapitalet vara en nivå i kr/invånare?

För medlemskap i Kommuninvest krävs att en medlem bidrar med ett insatskapital om minst 200 kr/invånare (för regioner 40 kr/invånare). Den högsta nivån på insatskapital är för närvarande 900 kr/invånare (för regioner 180 kr/invånare). I dagsläget har 260 av Kommuninvests 289 medlemmar satt in kapital till högsta nivån. Återstår således 29 medlemmar som inte satt in kapital till den högsta nivån. Varje år lämnas en möjlighet för alla medlemmar som inte nått den högsta nivån att genom en s.k. Särskild insats sätta in ytterligare insatskapital.

Vi har således två nivåer av insatskapital; en obligatorisk medlemsnivå (200 kr/invånare respektive 40 kr/invånare) och en frivillig högsta nivå (900 kr/invånare respektive 180 kr/invånare).

En ny eller existerande medlem kan lägga över hela sin utlåning till Kommuninvest oavsett hur mycket insatskapital som satts in av den aktuella medlemmen. Om en ny eller existerande medlem som betalat in lägsta nivå på kapitalinsats och som samtidigt lägger över hela sin utlåning till Kommuninvest, så är det sannolikt att behovet av nytt kapital ökar, framförallt om det är en stor eller medelstor kommun eller en region som lånar mycket av Kommuninvest.

En likartad situation kan även inträffa om två till tre av nuvarande stora och medelstora medlemmar lägger över hela sin upplåning till Kommuninvest.

Av ovanstående kan följande fråga ställas. Bör lägstanivån på insatskapital höjas eller tas bort för såväl existerande som nya medlemmar?

En fördel med en gemensam nivå på insatskapital för alla medlemmar är att alla medlemmar bidrar med lika mycket per invånare, vilket också kan sägas ligga i linje med samverkanstanken i den ekonomiska föreningen. Samtidigt kan det vara svårt att kräva alla medlemmar på ett högre insatskapital om medlemmen lånar lite eller ingenting av Kommuninvest.

Eftersom i princip alla medlemmar har gått in med insatskapital till den högsta nivån, så gör vi bedömningen att det nu är lämpligt att ställa krav på såväl existerande som nya medlemmar att betala upp till den nu frivilliga högsta nivån.

Det ska inte uteslutas att några av våra nuvarande medlemmar inte har möjlighet att kortsiktigt kunna betala in nytt insatskapital. Därför vore det vara lämpligt att införa en undantagsbestämmelse som ger föreningsstyrelsen möjlighet att ge dispens till den medlem som efter ansökan kortsiktigt inte kan betala upp till en högre insatsnivå. Dispensen kan ges under den period som kapitalplanen omfattar, vilket normalt är de kommande fyra åren.

Förslag till inriktning: Stadgarna ändras så att en insatsnivå förslås för samtliga medlemmar i Kommuninvest. I stadgarna införs en möjlighet för föreningsstyrelsen att ge tillåtelse för en medlem att ha ett lägre insatskapital än det som stadgarna anger.

Ska nivån på kapitalinsats ökas?

Enligt stadgarna är den lägsta kapitalinsatsen 200 kr/invånare för kommuner och 40 kr/invånare för regioner. Högsta kapitalinsats uppgår till 900 kr/invånare för kommuner och 180 kr/invånare för regioner.

Stadgarna medger därutöver, efter stämmobeslut, att medlemmarna kan betala in en tilläggsinsats upp till 1800 kronor/invånare.

Det är enligt vår nuvarande bedömning nödvändigt att öka insatskapitalet under de kommande åren. Eftersom vi tidigare föreslagit en inriktning som innebär att föreningsstämman en gång vart fjärde år beslutar om kapitalinsatserna för de närmaste fyra åren, så bör beslutet också innehålla en ny nivå på högsta kapitalinsats som ska vara uppnådd vid utgången av perioden.

För närvarande ser vi inte något skäl till att höja nivån på högsta tilläggsinsats.

Ett ökat insatskapital kan antingen betalas in vid ett tillfälle direkt efter stämmobeslutet eller successivt under perioden fram till nästa beslut. Om allt kapital betalas in i början av en fyraårsperiod så kommer Kommuninvest att vara överkapitaliserat i början av perioden, vilket medför en ökad kostnad (dvs. ränta på insatskapital). Om kapitalet istället betalas in successivt under fyraårsperioden så är det en fördel eftersom de direkta kostnaderna för Kommuninvest minskar, vilket är positivt för medlemmarna.

För att undvika ökad administration och säkerställa att det bara krävs ett beslut från respektive medlems fullmäktige per mandatperiod så bör fullmäktige fastställa en ram för kommunens insatskapital i föreningen och att kommun- eller regionstyrelsen delegerar det till förvaltningen att verkställa kapitalinsatserna efter årliga beslut i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vi förordar en lösning som innebär att insatskapitalet angivet i stadgarna ökar från 900 till xxxx kronor per invånare på stämman 2020 och att beslutet att öka insatskapitalet hos medlemskommunen kopplas till en trappa som ska vara uppnådd i slutet av 2023. Ett exempel på trappa skulle kunna se ut så här (Observera att beloppen är exempel):

<u>Insatskapital</u>	<u>År</u>
950 kr/invånare	2020
1000 kr/invånare	2021
1050 kr/invånare	2022
1100 kr/invånare	2023

Beloppen för regionerna bör justeras i enlighet med nuvarande principer för regionernas kapitalinsats.

Samtidigt bör styrelsen få mandat att besluta om lägre nivåer om det visar sig att de högre nivåerna på insatskapital inte behövs.

Förslag till inriktning: Den högsta medlemsinsatsen höjs till xxxx kr/invånare vid 2020 års föreningsstämma. Vidare bör inriktningen vara att föreslå medlemmarna att fatta ett inriktningsbeslut och en yttre ram för medlemskommunens insatskapital. I likhet med frågan om en nivå på insatskapitalet så införs i stadgarna

en möjlighet för föreningsstyrelsen att ge tillåtelse för en medlem att ha ett lägre insatskapital än det som stadgarna anger. Därutöver ges styrelsen mandat att besluta om en lägre nivå på insatskapitalet om det visar sig att ett ökat kapital inte behövs.

Ska medlemsinsatsens avtrappning vid högre invånarantal tas bort?

Nuvarande stadgar är utformade på följande sätt:

Om antalet invånare i en primärkommun överstiger 90 000 eller i ett landsting/regionkommun överstiger 200 000, får styrelsen, för invånarantal som överstiger denna gräns, fastställa att insatsbeloppet per invånare, som skall ligga till grund för beräkningen av insatskapitalet, ska vara lägre än fastställt högsta insatsbelopp enligt § 5.2, fastställt lägsta insatsbelopp enligt § 5.2 eller fastställt insatsbelopp vid inträde enligt § 5.3.

Föreningens nuvarande stadgar ger således möjlighet för styrelsen att besluta att reducera grundbeloppet för kommuner vars befolkning överstiger 90 000 invånare. Det nuvarande beslutet innebär en reduktion enligt följande:

- 100 procent av grundbeloppet på invånarantal upp till 90 000,
- 80 procent av grundbeloppet på invånarantal mellan 90 001 till 200 000,
- 60 procent av grundbeloppet på invånarantal från 200 001.

När det gäller regioner ska insatsbeloppet per invånare vara en femtedel av grundbeloppet för kommuner, dvs. för närvarande 40 kr/invånare. Stadgarnas medger att styrelsen kan besluta om reduceringar av grundbeloppet för invånarantal som överstiger 200 000 i en region, men styrelsen har avstått från att införa någon sådan reducering av insatsbelopp för regioner. Om samtliga reduceringar skulle tas bort kan föreningen få in ca 305 miljoner kronor i nytt kapital vid nuvarande nivå av högsta kapitalinsats, dvs. 900 kronor/invånare.

14 av våra medlemmar har per 2018-12-31 ett invånarantal överstigande 90 000 (Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Halmstad, Huddinge, Jönköping, Linköping, Lund, Norrköping, Södertälje, Umeå, Uppsala och Örebro). De skulle vid ett borttagande av rabatten få ett ökat krav på insatskapital. Högst belopp får naturligt nog medlemmarna med högst antal invånare, dvs. Göteborg (143 mnkr), Uppsala (25 mnkr) och Linköping (12 mnkr).

En förening innebär ett solidariskt ansvarstagande och det förväntas av var och en av medlemmarna att bidra till föreningens bästa. Det kan ske genom att medlemmen bistår med ett stort insatskapital i förhållande till medlemmens upplåning. Eller stor andel upplåning i förhållande till insatskapital som bidrar till att täcka föreningens operativa kostnader. Över tid är det dock troligt att medlemmarna överlag använder verktyget Kommuninvest på ett likartat sätt. För närvarande är dock de största medlemmarnas upplåning i förhållande till deras insatskapital betydligt mindre än små- och medelstora

medlemmar. Något som talar för att medlemsrabatten ska bestå på kort sikt, men på längre sikt fasas ut.

Förslag till inriktning: Medlemsrabatten för invånarantal behålls för närvarande, men bör på sikt tas bort.

Ska den s.k. återbäringsstrappan tas bort?

Varje år lämnar Kommuninvest ränta på insatskapital. Därutöver lämnar Kommuninvest återbärning i förhållande till lånestocken hos Kommuninvest. Med nuvarande modell för prissättning så förväntas återbärningen minska, vilket innebär att återbetalningen som sker enligt nedan angivna modell också förväntas minska.

Om medlemmen som får återbärning inte nått upp till högsta nivån på insatskapital, så anges i stadgarna en modell som anger hur mycket av återbärning som ska återbetalas till Kommuninvest så att medlemmen successivt kommer upp till högsta nivån. Idag är modellen utformad så att medlem som ännu inte uppnått 50 procent av den högsta insatsnivån ska betala full årlig insats motsvarande 100 procent av utdelningen (för närvarande 11 medlemmar), medlem som nått 50 procent ska betala 50 procent av erhållen överskottsutdelning i ny årsinsats (för närvarande 7 medlemmar), medlem som nått 75 procent ska betala 25 procent av erhållen överskottsutdelning i ny årsinsats (för närvarande 11 medlemmar). Har den högsta insatsnivån uppnåtts, ska ingen ytterligare årsinsats betalas, utan medlemmen får behålla hela utdelningen av återbärningen.

Är det rimligt att ha kvar återbäringsstrappan? Eller ska kravet vara att om medlemmen inte nått upp till högsta nivån på insatskapital, så återbetalas hela återbärningen till Kommuninvest som ökning av insatskapitalet fram till dess högsta nivån nåtts?

Under förutsättning att föreningsstyrelsen förordar en inriktning som innebär en insatsnivå för alla medlemmar, så är det rimligt att återbäringsstrappan tas bort, eftersom den då till stor del spelat ut sin roll. Om medlemmen i en sådan situation inte nått upp till högsta insatsnivån och fått dispens för det av styrelsen, så bör utgångspunkten vara att all återbärning betalas in till Kommuninvest.

Förslag till inriktning: Återbäringsstrappan avskaffas i sin nuvarande form och stadgarna utformas så att all återbärning betalas in som insatskapital av medlem om medlemmen inte nått upp den av föreningsstämman beslutade högsta nivån på insatskapital.

KOMMUNINVEST EKONOMISK FÖRENING

Tomas Werngren
Verkställande direktör

Ulf Bengtsson
Styrelsens sekreterare